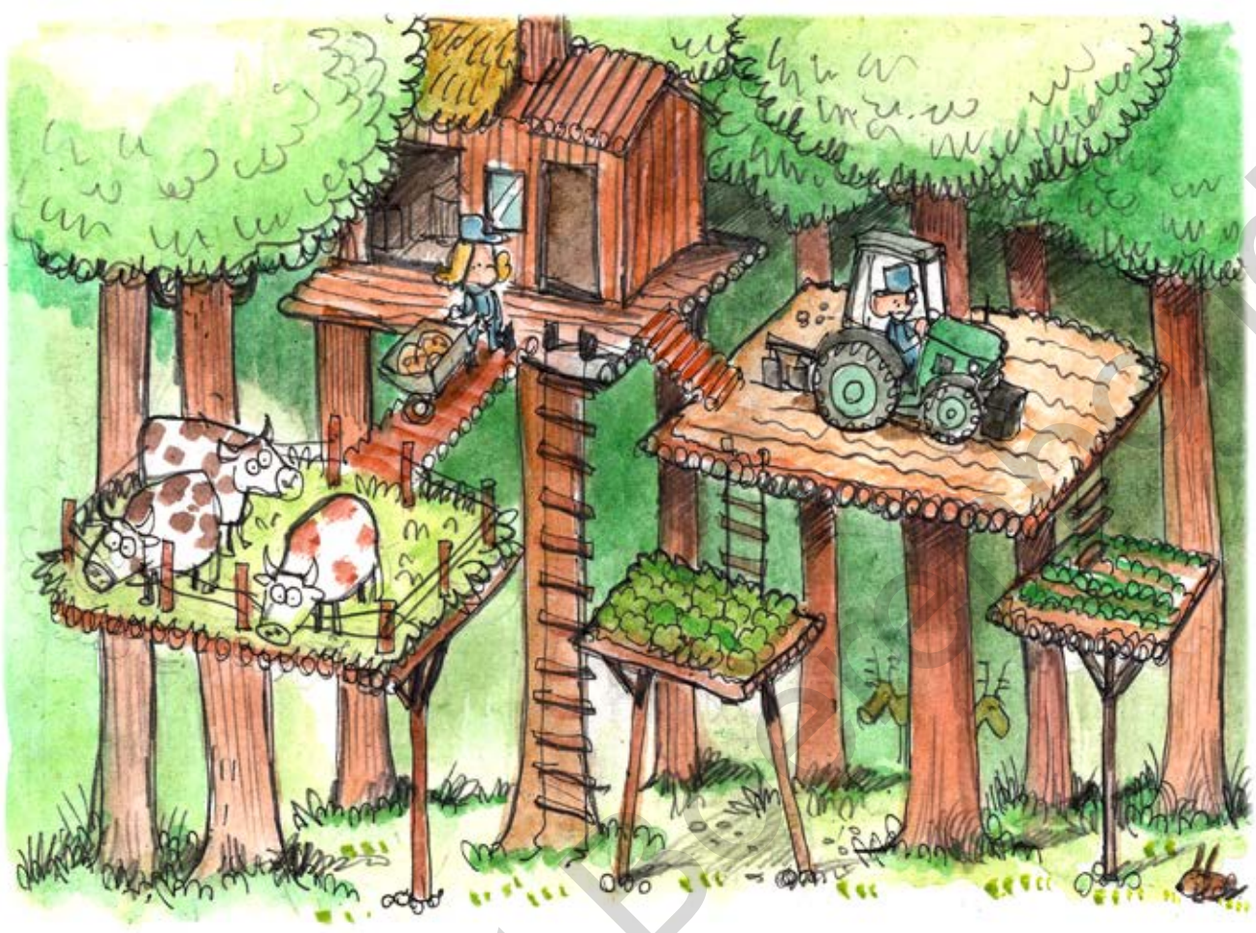

‘Groene architectuur’ moet GLB na 2020 stroomlijnen

Het GLB na 2020 moet voldoen aan negen doelstellingen. Dat zijn er net geen tien, maar wel veel! Kan het GLB negen heren dienen? We stelden ons die vraag vorige week en plaatsten er de krachtlijnen van Boerenbond voor het nieuw GLB tegenover. We vertelden ook hoe en waarom in de loop van de jaren andere doelstellingen in het GLB geslopen zijn, waardoor zorgen voor een eerlijk inkomen voor boeren – de eerste en belangrijkste doelstelling – ondergesneeuwd werd.

Jacques Van Outryve / Illustratie: Joris Snaet

De Europese Commissie heeft voor het GLB na 2020 naast een nieuw uitvoeringsmodel ook een nieuwe groene architectuur bedacht. Tegelijk legt ze de lat voor de drie milieu- en klimaatdoelstellingen hoger en verschuift de nadruk van naleving van Europese wetgeving als randvoorwaarden naar resultaten of prestaties. Hiertegenover staan flexibiliteit en afstemming van milieu- en klimaatmaatregelen op specifieke regionale noden. Tot zover de nieuwe ‘groene architectuur’ in een notendop. Waar komt die groene architectuur vandaan? De Europese Commissie heeft uit gesprekken met stakeholders en uit resultaten van de publieke enquête over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) het volgende onthouden.

- Er is nood aan vereenvoudiging en vermindering van de administratieve rompslomp, in het bijzonder wat de zogenaamde *greening* (vergroening) betreft.
- Er moet een verschuiving plaats- ▸

Copyright Boerenbond

vinden van randvoorwaarden gericht op naleving van regels naar een meer resultaatgericht beleid.
- Een meer doelgericht maar ook ambitieuzer beleid moet rekening houden met de diversiteit van de landbouw en van klimatologische en sociaal-economische omstandigheden in de Europese Unie (geen '*One size fits all*'-benadering meer).
- Een gelijk speelveld en goede werking van de eenheidsmarkt moeten gegarandeerd worden.

Met dit in het achterhoofd schreef de Europese Commissie haar voorstellen voor een GLB na 2020 uit, waarbij de lidstaten binnen een strikt Europees kader zelf maatregelen uitwerken, uitvoeren, controleren en de resultaten of prestaties aan Europa rapporteren (zie *Boer&Tuinder* van vorige week). De Europese Commissie steekt het GLB tegelijk in een nieuw groen kleed(je), met aan de ene kant vereenvoudiging en aan de andere kant ook versterking van de groene doelstellingen.

Nieuw groen kleed(je)

De Europese Commissie komt in haar voorstellen met een gestroomlijnd mengsel van verplichte en vrijwillige 'groene' maatregelen, in de eerste zowel als de tweede pijler van het GLB. De eerste pijler slaat op uitgaven voor directe inkomenssteun. De tweede pijler slaat op uitgaven voor het plattelandsontwikkelingsbeleid (VLIF, beheerovereenkomsten).
Er wordt voorgesteld om de twee verplichte instrumenten van het huidige

© TWAN WIERMANS

GLB, met name de *cross compliance* (huidige randvoorwaarden) en de *greening,* samen te voegen tot een nieuw conditionaliteitssysteem. Dit wordt vervolgens opgeschaald met nieuwe maatregelen en opgenomen in het volledige beleid. Het wordt met andere woorden als voorwaarde gesteld voor de uitbetaling van gelijk welke GLB-steun. Meteen hoeven er geen twee controlesystemen meer opgezet te worden. De lidstaten moet de maatregelen concreet invullen, binnen gemeenschappelijke criteria en doelstellingen. Ze moeten er ook over rapporteren volgens een gemeenschappelijk monitoring- en evaluatiekader.
Vandaag vindt vergroening plaats op basis van zeer gedetailleerde Europese definities en regelgeving, wat in sommige streken of op bepaalde bedrijven wringt met duurzaamheid of milieuvriendelijkheid, waardoor ze dus haar doel mist. Denk aan de verplichting van een derde teelt op bepaalde melkveebedrijven.

Verplichte maatregelen

Begunstigden zullen de volledige GLB-steun slechts kunnen ontvangen als ze voldoen aan basisnormen op het gebied van milieu, klimaatverandering, volksgezondheid, gezondheid van dieren en planten en dierenwelzijn. Het gaat om een lijst van zogenaamde 'uit de regelgeving voortvloeiende beheersеisen' (RBE's) en normen 'voor een goede landbouw- en milieuconditie van de grond' (GLMC's). Met deze laatste wordt meer dan letterlijk 'grond' bedoeld, ook matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, aanpak van de waterproblematiek, bescherming en kwaliteit van de bodem en

copyright Boer&Tuinder

bescherming en kwaliteit van de biodiversiteit en landschappen. In totaal gaat het om tien maatregelen, drie meer dan in het huidige GLB. Ze klinken bekend in de oren.

Het gaat om de volgende punten: instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding van blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal; een passende bescherming van koolstofrijke gronden zoals wetlands en veengebieden (nieuw); een verbod op het verbranden van stoppels behalve om sanitaire redenen; de aanleg van bufferstroken langs waterwegen; het gebruik van een 'landbouwbedrijfsduurzaamheidsinstrument' voor nutriënten (nieuw); bodembewerkingsbeheer om het risico van bodemdegradatie te verminderen (erosiebestrijding); een bedekte bodem in de gevoeligste periode(s); gewasrotatie (in plaats van gewasdiversificatie, nieuw!); een minimumaandeel landbouwareaal gewijd aan niet-productieve elementen of oppervlakten / behoud van landschapselementen / verbod op snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode / (facultatief) maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen (in plaats van de huidige regeling 'ecologisch aandachtsgebied' of EAG, nieuw!); een verbod op het omzetten of omploegen van blijvend grasland in Natura 2000-gebieden (nieuw).

Noteer de drie nieuwe maatregelen en de wijziging van de verplichte teeltdiversificatie naar verplichte teeltrotatie en de nieuwe invulling van EAG.

De lijst van RBE's, met name Europese richtlijnen buiten de GLB-wetgeving, waaraan voldaan moet worden, is langer gemaakt. Het gaat om richtlijnen in het kader van de bescherming van habitats, wilde fauna en flora, vogelrichtlijn, nitraatrichtlijn, delen van de waterrichtlijn en de richtlijn voor duurzaam gebruik van pesticiden (nieuw).

Vrijwillige maatregelen

Geheel nieuw is het voorstel dat lidstaten ook in hun eerste pijler van het GLB moeten voorzien in zogenaamde 'ecoschema's' of 'ecoregelingen' voor klimaat en milieu, waarop landbouwers vrijwillig kunnen intekenen. 'Eerste pijler' wil zeggen dat de vergoeding 100% betaald wordt door de EU. De lidstaten moeten zelf een lijst van landbouwpraktijken opstellen, die verder gaan dan de hogervermelde verplichte 'randvoorwaarden'.

De steun bestaat uit een (bijkomende) jaarlijkse betaling per subsidiabele hectare. In tegenstelling tot de beheerovereenkomsten uit de tweede pijler van het GLB, gaat het om een jaarlijks engagement en een jaarlijkse betaling. Die kan een opstap zijn naar een beheerovereenkomst uit de tweede pijler. Het is de bedoeling om landbouwers aan te sporen voor milieu en klimaat meer te doen dan strikt wettelijk noodzakelijk en hen daarvoor te belonen. Daarnaast moeten vrijwillige beheerovereenkomsten (milieu én klimaat) mogelijk blijven in de tweede GLB-pijler, zoals in het huidige GLB.

Hier gaat het om meerjarige engagementen en betalingen die de lidstaten mee financieren. De lidstaten zullen minstens 30% van hun tweede pijler moeten besteden aan maatregelen die het milieu en/of het klimaat ten goede komen. Zo luiden althans de voorstellen.

En Boerenbond?

Pieter Verhelst, lid van het Hoofdbestuur van Boerenbond, verwees hier vorige week nog naar de krachtlijnen van Boerenbond voor een nieuw GLB, dat bij voorrang opnieuw meer economisch dan meer groen moet kleuren. "Verduurzaming van het landbouwinkomen is de noodzakelijke basis om andere doelstellingen, zoals groene doelstellingen, te bereiken. De landbouw zal zijn deel doen in het bereiken van de gestelde milieu- en klimaatdoelstellingen. Maar het beleid kan niet blind zijn voor de economische realiteit. Meer vragen maar tegelijk minder ondersteunen in een sector waar het inkomen en de marges zwaar onder druk staan, verhoogt de druk en draagt niet bij aan het behalen van ambitieuzere doelstellingen." ■

Pieter Verhelst
lid van het Hoofdbestuur
pieter.verhelst@boerenbond.be

Maatregelen op maat

"We verkiezen gepaste ecoschema's en beheerovereenkomsten boven versterkte randvoorwaarden. De geboden flexibiliteit moet toelaten om maatregelen te nemen op maat van de regio, de sector en zelfs op bedrijfsniveau, op voorwaarde dat het gelijke speelveld in de EU verzekerd wordt. Boerenbond werkt mee aan de Vlaamse nodenanalyse, zodat in Vlaanderen de maatregelen aangepast zijn aan de noden en de realiteit op onze bedrijven. Dat bedrijven aangespoord worden om meer te doen dan strikt wettelijk noodzakelijk en daarvoor ook op gepaste wijze vergoed worden, is een goede zaak. Het is beter om te belonen dan te bestraffen. Boeren en tuinders willen een positief engagement opnemen. Ze willen niet in de strafhoek staan. Het is goed dat dergelijke engagementen ook op jaarbasis genomen kunnen worden. Dat de middelen hiervoor van de basisinkomenssteun moeten komen, is een reden temeer om wat ervan rest niet te koppelen aan overmatige randvoorwaarden."

"Het is beter om te belonen dan te bestraffen."

copyright Boerenbond